

Lukijalle

Uuden, COVID-19-pandemian toisen aallon aikana valmistuneen *Trion* artikkelit ovat sisällöltään ja käsittelyvaltaan mitä moninaisimmat: tutkimuskohteina ovat Tansanian kirkkokuorokilpailujen identiteettiä rakentava merkitys, turkulaisten elokuvamusikkujen ammatillinen kujanjuoksu musiikkielämän rakennemuutoksessa sekä Robert Kajanuksen viimeisten viulusävellysten käsikirjoitusten eri versiot. Artikkeleiden näkökulmat edustavat antropologista, kulttuuris-yhteiskunnallista ja praktis-analyyttistä lähestymistapaa menetelmällisten valintojen hakeutuessa etnografisen, historiantutkimuksen ja taiteellisen tutkimuksen kehyksiin.

Leena Lampinen paneutuu artikkelissaan tapoihin, joilla tansanialaisten kirkkokuorojen kilpailuperinne muovaa osallistujien ja niiden taustayhteisöjen identiteettejä. Tutkimus näyttää, kuinka tansanialaisessa kirkkokuoromaailmassa kohtaavat toisensa niin heimojen musiikkiperinteet ja eurooppalainen kirkkomusiikki kuin paikallista erityisyyttä tuottava yhteisöllisyys ja länsimaista yksilöllisyyttä korostava kilpailumentaliteetti. Lampinen selvittää, miten musiikki ja sen harjoittamisen rakenteet tuottavat yhtenäisyyttä ja eroja luomalla siltoja omaan ja vieraisiin kulttuureihin sekä syventämällä yksilöiden kokemusmaailmaa tai ammatillista kehittymistä.

Janne Mäkelän aiheena on 1920-luvun musiikkielämän murros turkulaisten mykkäelokuvia säestävien muusikoiden työllistymisen näkökulmasta. Mäkelä osoittaa, kuinka teknologian kehitys, musiikkigenrejen uusjako ja alan uudelleenorganisointi limittyivät toisiinsa aikana, jolloin äänielokuva valtasi elokuvateatterit jättäen niissä esitetyn salonkimusiikin marginaaliin. Klassisen koulutuksen saaneet elokuvamusikot putosivat taide- ja populaarimusiikkikulttuurin väliin muodostuneeseen yhteiskunnallis-esteettiseen tyhjiöön, kun ammatillinen osaaminen ei sopeutunut sen kummemmin kehittyvään rytmimusiikkisoitantaan kuin institutionalisoituneeseen orkesterilaitokseenkaan. Niin sanotun keskimusiikin eri genrejä välittävän roolin hiipuminen vaikutti osaltaan rytmi- ja taidemusiikin välille kehittyneeseen asenteelliseen kahtiajakoon.

Sebastian Silén valottaa taiteilijan ja tutkijan motiivien välistä tulkinnallista konfliktia, kun julkaisemattoman sävellyksen eri versiot käsin kirjoitettuihin korjauksineen mahdollistavat esittäjän tulkinta-avaruuden laajentumisen yli tavanomaisten rajojen. Tämä kuitenkin tuottaa ristiriidan käsikirjoitusten toimitustyöhön ja julkaisuun liittyvien periaatteiden kanssa. Miten pitkälle esittäjä voi mennä pyrkimyksessään ymmärtää säveltäjän tarkoituksia ja valmistautua esteettisesti täysipainoista esitystä; onhan nuottien ilmaisuvoima joka tapauksessa vaillinaista ja aina kulloisenkin aikakauden esityskäytäntöihin sitoutuvaa? Silénin tutkimus paljastaa kiinnostavia hämäreitä alueita sävellyksen teoksisuudessa sekä säveltäjän ja esittäjän välisessä neuvottelussa.

Allekirjoittaneen esittäytyessä *Trion* uutena, neljäntenä päätoimittajana Markus Kuikan, Veijo Murtomäen ja Lauri Suurpään jälkeen sallittaneen pieni vilkaisu taakse päin lehden tähänastisiin vaiheisiin, näin Sibelius-Akatemian tohtorikoulutuksen juhluvuotena. *Trio* syntyi vuonna 2012 DocMus-tohtorikoulun yhteiseksi lehdeksi. Sibelius-Akatemian tohtorikoulutus oli syksyllä järjestäytynyt kahdeksi tohtorikouluksi, joista DocMus edustaa klassisen musiikin solistisia, musiikin johtamisen, kirkkomusiikin sekä sävellyksen ja musiikinteorian aineryhmiä ja MuTri musiikkikasvatuksen, jazzin, kansanmusiikin, musiikkiteknologian sekä taidejohtamisen ja yrittäjyyden aineryhmiä. *Triosta* tuli klassisen musiikin osaston yhteinen tutkimusjulkaisu silloisten jo toistakymmentä vuotta ilmestyneiden lehtien tai vuosikirjojen lakatessa samalla ilmestymästä. Siten historiaan jäivät vuosina 1994–2011 ilmestynyt DocMusin *Finaali*, Sävellyksen ja musiikinteorian osaston *Säteitä* (2009–2010), tätä edeltänyt *Sävellyks ja musiikinteoria* (1991–2006) sekä kirkkomusiikoiden sarja *Kirkkomusiikin osaston julkaisuja*, jota julkaistiin vuosina 1990–2011.

Käsillä on *Trion* yhdeksännen vuosikerran toinen ja kaikkiaan viidestoista numero. Vuosien kuluessa on julkaistu yksi erikoisnumero, neljä kirja-arvostelua, 12 pääkirjoitusta ja 24 puheenvuoroa, katsausta tai raporttia sekä 44 Sibelius-Akatemiasta valmistuneen musiikin tohtorin lektiota. Vuosikertojen sisällöllisen ytimen muodostaa 56 artikkelia, joista 18 on englannin- ja loput suomenkielisiä. Toisesta numerosta lähtien artikkelit on vertaisarvioitu, ja vuodesta 2019 lähtien käytössä on ollut Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) vertaisarviointitunnus. Samana vuonna lehteä alettiin julkaista TSV:n ylläpitämällä avoimen saatavuuden Journal.fi-julkaisualustalla, jonne myös toimitusprosessi suunnitellaan siirrettäväksi.

Trion artikkeleiden aihepiirit heijastavat kiinnostavalla tavalla musiikkiin kohdistuvan tai siihen liittyvän tutkimuksen sisällöllistä moninaisuutta ja metodologista eklektisyyttä. Käytetyt menetelmät vaihtelevat musiikkianalyttisistä työkaluista puhuttujen tai kirjoitettujen tekstien analyysiin, historiallisten ja arkistolähteiden tutkimuksesta psykoanalyttisiin näkökulmiin, haastatteluista oman kokemuksen tai toiminnan analysoinnin avulla ja kautta tapahtuvaan argumentointiin. Viimeksi mainittuja taiteellisen tutkimuksen keinoja hyödyntävät 19 artikkelia muodostavat valtaosan *Trion* sisällöstä. Tähän luokkaan olen sijoittanut suurimman osan taiteilija-tutkijoiden teksteistä – kuitenkin lukuun ottamatta selkeästi esimerkiksi historiallisia tutkimuksia, mutta mukaan lukien esittämiskäytäntöjä tarkastelevat artikkelit, joita oli laskutavasta riippuen viidestä kymmeneen. Seuraavaksi eniten, kaikkiaan 17 artikkelia käsittelee musiikin historian aihepiirejä sisältäen myös filosofis-historiallisia tekstejä. Musiikkianalyttisiä tutkimuksia löytyi seitsemän ja väljästi psykologiseksi tutkimuksiksi luokiteltavia tekstejä kuusi. Loppujen neljän artikkelin otteet olivat pedagogiset. Koska tässä toisensa poissulkevassa luokittelussa oli tekstejä, jotka olisi voinut yhtä hyvin sijoittaa etnomusikologian tai antropologian, filosofian,

aatehistorian, hallinto- tai jopa lääketieteen alaan, voi todeta, että juuri mikään ei ole musiikintutkimukselle vierasta.

On tultu kauas opiskeluaajoistani 1980-luvulla, jolloin musiikkitieteen opinnot eriytyivät etnomusikologiaan ja perinteiseen musiikkitieteeseen. Yhtäällä ihailtiin Pirkko Moisalan ja Matti Lahtisen rohkeutta kenttätyössä Nepalissa ja toisaalla Erik Tawaststjernan ylittämättömäksi arvostettua Sibelius-elämäkertaa. Samaan aikaan Sibelius-Akatemiassa opetettiin ja tutkittiin musiikkia *an sich* jollakin tavoin oikeammin ja syvemmin ymmärtävinä pidettyjen teoreetikkojen toimesta, joiden osaamista opin itse ihaillemaan ja jopa kadehtimaan. Vuoropuhelu ja opintojen hyväksyminen yliopiston ja Sibelius-Akatemian välillä oli vähäistä, ellei sattunut opiskelemaan molemmissa paikoissa.

Nyt onkin hienoa seurata, kuinka tutkimuksellinen lähestymistapa musiikillisiin ilmiöihin voidaan asemoida lähes mistä käsin vain, kuinka opiskelijat ja tutkijat hakevat menetelmällisiä työkaluja eri tieteenaloilta ja kuinka taiteilijat ja tutkijat alkavat löytää toisiaan lähestyessään elämän ja maailman ilmiöitä eri näkökulmista ja epistemologisista lähtökohdista. Taideyliopiston ja Helsingin yliopiston yhteiset taiteellisen tutkimuksen ja taiteiden tutkimuksen professorit astuvat virkoihinsa vuosien 2020–21 molemmin puolin, jolloin voimme odottaa instituutiotason lähenymistä. *Trio* seuraa mielenkiinnolla myös tätä yhteistyötä ja odottaa sen tuloksia julkaistavaksi.

Konalassa 8.12.2020

Ulla Pohjannoro